

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 13 lipca 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Fundusze strukturalne – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) – Współfinansowanie – Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 – Artykuł 30 ust. 4 i art. 39 ust. 1 – Trwałość operacji związanych z inwestycjami – „Znaczna modyfikacja” współfinansowanej operacji finansowej – Odzyskanie pomocy w przypadku przeniesienia zakładu będącego przedmiotem tej operacji – Wpływ szczególnych okoliczności towarzyszących temu przeniesieniu

W sprawie C-313/22

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Elegktiko Synedrio (trybunał obrachunkowy, Grecja) postanowieniem z dnia 28 stycznia 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 maja 2022 r., w postępowaniu:

Achilleion Anonymi Xenodocheiaki Etaireia

przeciwko

Elliniko Dimosio,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: M. Safjan, prezes izby, N. Piçarra i M. Gavalec (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Emiliou,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu greckiego – K. Boskovits, E. Panopoulou, G. Papadaki i E. Tsaousi, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego – J. Očková, M. Smolek i J. Vlácil, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu estońskiego – M. Kriisa, w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: grecki.

– w imieniu Komisji Europejskiej – M. Farley, I. Georgiopoulos i P. Rossi, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni różnych przepisów prawa Unii, w szczególności art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych (Dz.U. 1999, L 161, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 14, t. 1, s. 31).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Achilleion Anonymi Xenodocheiaki Etaireia a Elliniko Dimosio (państwem greckim) w przedmiocie częściowego odzyskania pomocy finansowej przyznanej w celu modernizacji obiektu hotelowego i utworzenia trzech nowych miejsc pracy.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 1260/1999

- 3 Motywy 4, 6, 7 i 41 rozporządzenia nr 1260/1999 stanowią:
    - „(4) W celu zwiększenia koncentracji i uproszczenia działań funduszy strukturalnych liczba celów priorytetowych powinna zostać zmniejszona w porównaniu z rozporządzeniem [Rady (EWG) nr 2052/88 z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie zadań funduszy strukturalnych i ich skuteczności oraz w sprawie koordynacji działań funduszy między sobą i z operacjami Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innymi istniejącymi instrumentami finansowymi (Dz.U. 1988, L 185, s. 9)]; cele te powinny zostać ponownie określone jako wspierające rozwój i dostosowanie strukturalne regionów opóźnionych w rozwoju, przekształcenia ekonomiczne i społeczne oraz zmianę profilu polityki społecznej na obszarach stojących w obliczu trudności strukturalnych oraz dostosowujące i modernizujące polityki i systemy edukacyjne, szkoleniowe i zatrudnienia.
- [...]
- (6) Rozwój kulturalny, jakość środowiska naturalnego i stworzonego przez człowieka, jakościowy i kulturowy wymiar życia, a także rozwój turystyki przyczyniają się do gospodarczego i społecznego wzrostu atrakcyjności regionów, o tyle, o ile zachęcają one do tworzenia zrównoważonego zatrudnienia.

(7) Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) przyczynia się przede wszystkim do osiągnięcia celu polegającego na wspieraniu rozwoju i dostosowania strukturalnego regionów opóźnionych w rozwoju oraz gospodarczego i społecznego przekształcenia obszarów stojących w obliczu trudności strukturalnych.

[...]

(41) Zgodnie z zasadą pomocniczości zasady dotyczące wydatków kwalifikujących się powinny istnieć w formie odpowiednich przepisów krajowych, w przypadku braku reguł wspólnotowych, aczkolwiek mogą one zostać ustanowione przez Komisję [Europejską] w przypadku, gdy są one niezbędne w celu jednolitego i sprawiedliwego wykonania funduszy strukturalnych na obszarze Wspólnoty; powinny zostać określone początkowe i końcowe daty kwalifikacji wydatków oraz należy założyć, że projekty inwestycyjne nie mogą podlegać znacznym modyfikacjom; zważywszy, że w celu zapewnienia efektywności i długotrwałego oddziaływania pomocy ze strony funduszy całość lub część pomocy z funduszu powinna pozostać przypisana do działania jedynie w przypadku, gdy jej charakter lub warunki wykonywania nie podlegają znacznym modyfikacjom, które mogłyby spowodować odejście wspieranej operacji od jej pierwotnych celów”.

4 Artykuł 12 rozporządzenia nr 1260/1999, zatytułowany „Zgodność”, stanowił:

„Działania finansowane przez fundusze lub otrzymujące wsparcie z [Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI)] lub z innego instrumentu finansowego są zgodne z postanowieniami traktatu, z instrumentami przyjętymi w ramach traktatu oraz z politykami i działaniami Wspólnoty, włączając w to reguły konkurencji, udzielanie zamówień publicznych, ochron[ę] i popraw[ę] stanu środowiska naturalnego, zniesieni[e] nierówności i wspierani[e] równości kobiet i mężczyzn”.

5 Artykuł 30 tego rozporządzenia, zatytułowany „Kwalifikacje”, przewidywał:

„1. Wydatki dotyczące działań kwalifikują się do współfinansowania z funduszy jedynie wówczas, gdy te operacje [działania] tworzą część danej pomocy.

[...]

3. Właściwe przepisy krajowe stosuje się do wydatków kwalifikujących się, chyba że Komisja ustali wspólne reguły kwalifikowania się wydatków, zgodnie z procedurą określoną w art. 53 ust. 2.

4. Państwa członkowskie zapewniają, że działanie zachowuje wkład z funduszy, jedynie wówczas, gdy to działanie, w okresie pięciu lat od daty decyzji właściwych organów krajowych lub instytucji zarządzającej w sprawie wkładu funduszy, nie podlega znacznym modyfikacjom:

a) wpływającym na jej charakter lub warunki jej wykonania lub przyznające firmie [przedsiębiorstwu] lub instytucji publicznej [podmiotowi prawa publicznego] nienależne korzyści;

oraz

b) wynikającym albo ze zmiany charakteru własności danej pozycji infrastruktury, albo zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej.

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich takich modyfikacjach. Jeżeli nastąpi taka modyfikacja, stosuje się art. 39”.

- 6 Tytuł IV przedmiotowego rozporządzenia („Skuteczność pomocy z funduszy”) zawierał rozdział II, zatytułowany „Kontrola finansowa”, w którym był zawarty art. 38, zatytułowany „Przepisy ogólne”. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu:

„Bez uszczerbku dla odpowiedzialności Komisji za wykonanie ogólnego budżetu Unii Europejskiej państwa członkowskie biorą w pierwszej instancji odpowiedzialność za finansową kontrolę pomocy. W tym celu podjęte środki obejmują:

[...]

e) zapobieganie, wykrywanie i poprawianie nieprawidłowości, [...]

[...]

h) windykacja [odzyskanie] kwot utraconych w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wraz z naliczeniem, gdzie sytuacja tego wymaga, odsetek za zwłokę [opóźnienie]”.

- 7 Zawarty również w tym rozdziale II art. 39 rozporządzenia nr 1260/1999, zatytułowany „Korekty finansowe”, przewidywał w ust. 1:

„Państwa członkowskie w pierwszej instancji biorą odpowiedzialność za śledzenie nieprawidłowości, działając na podstawie dowodów wszelkich zasadniczych zmian wpływających na charakter lub warunki wykonania lub nadzorowania pomocy i dokonując wymaganych korekt finansowych.

Państwo członkowskie dokonuje wymaganych korekt finansowych w związku z indywidualnymi lub systemowymi nieprawidłowościami. Korekty dokonywane przez państwo członkowskie polegają na anulowaniu całości lub części wkładu Wspólnoty. Uwolnione w ten sposób fundusze wspólnotowe mogą zostać ponownie wykorzystane przez państwo członkowskie na daną pomoc zgodnie z rozwiązaniami, które zostaną określone na podstawie art. 53 ust. 2”.

- 8 Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2007 r. rozporządzeniem Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie nr 1260/1999 (Dz.U. 2006, L 210, s. 25). Niemniej z art. 105 ust. 1 rozporządzenia nr 1083/2006 wynika, że nie ma ono wpływu na kontynuację lub modyfikację, łącznie z całkowitym lub częściowym anulowaniem, pomocy współfinansowanej z funduszy strukturalnych lub projektu współfinansowanego z Funduszu Spójności zatwierdzonych przez Komisję na podstawie rozporządzenia nr 1260/1999 lub jakichkolwiek innych przepisów prawa mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2006 r., które w związku z tym będą miały zastosowanie po tym terminie do tej pomocy lub danych projektów aż do momentu ich zamknięcia.

Rozporządzenie nr 1685/2000

- 9 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1685/2000 z dnia 28 lipca 2000 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w odniesieniu do warunków, jakie muszą spełniać wydatki na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych (Dz.U. 2000,

L 193, s. 39), zawierało załącznik, zatytułowany „Zasady kwalifikowania wydatków”. Zgodnie z zasadą nr 1 ppkt 1.10 tego załącznika, w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. (Dz.U. 2004, L 72, s. 66) (zwanego dalej „załącznikiem do rozporządzenia nr 1685/2000”), „Państwa członkowskie mogą stosować bardziej restrykcyjne przepisy krajowe określające wydatki kwalifikowane dotyczące ppkt 1.6–1.8”, które dotyczą kosztów związanych z amortyzacją nieruchomości lub wyposażenia, wkładów rzeczowych i kosztów ogólnych.

Rozporządzenie nr 448/2001

- 10 Rozdział II rozporządzenia Komisji (WE) nr 448/2001 z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w zakresie procedury dokonywania korekt finansowych pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych (Dz.U. 2001, L 64, s. 13), zatytułowany „Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie”, zawierał art. 2 tego rozporządzenia, który przewidywał w ust. 1 i 2:

„1. W przypadku nieprawidłowości systemowych postępowania na podstawie w art. 39 ust. 1 rozporządzenia [nr 1260/1999] muszą obejmować wszystkie operacje, na które te nieprawidłowości mogą mieć wpływ.

2. Unieważniając całość lub część wkładu Wspólnoty, państwa członkowskie uwzględniają charakter i wagę nieprawidłowości oraz straty finansowe funduszy”.

Wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej

- 11 Punkty 4.12 i 4.14 wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej (Dz.U. 1998, C 74, s. 9) brzmią następująco:

„04.12. Tworzenie nowych miejsc pracy oznacza wzrost netto liczby stanowisk pracy [...] w danym przedsiębiorstwie w porównaniu ze średnią z okresu odniesienia. W związku z tym od liczby miejsc pracy utworzonych w danym okresie należy odjąć liczbę miejsc pracy ewentualnie zlikwidowanych w tym samym okresie [...]

[...]

04.14. Pomoc związana z tworzeniem nowych miejsc pracy musi zostać uzależniona, poprzez formę płatności lub warunki związane z jej uzyskaniem, od utrzymania stworzonego miejsca pracy przez okres co najmniej pięciu lat”.

Rozporządzenie nr 659/1999

- 12 Artykuł 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. 1999, L 83, s. 1), zatytułowany „Windykacja [odzyskanie] pomocy”, stanowił w ust. 1:

„W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji [odzyskania] pomocy od beneficjenta (zwaną dalej »decyzją o windykacji

[odzyskaniu pomocy]«). Komisja nie wymaga windykacji [odzyskania] pomocy, jeżeli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego”.

Rozporządzenie nr 2988/95

- 13 Zgodnie z art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. 1995, L 312, s. 1):

„Nieprawidłowość oznacza jakiegokolwiek naruszenie przepisów prawa wspólnotowego wynikające z działania lub zaniechania ze strony podmiotu gospodarczego, które spowodowało lub mogło spowodować szkodę w ogólnym budżecie Wspólnot lub w budżetach, które są zarządzane przez Wspólnoty, albo poprzez zmniejszenie lub utratę przychodów, które pochodzą ze środków własnych pobieranych bezpośrednio w imieniu Wspólnot, albo też w związku z nieuzasadnionym wydatkiem”.

- 14 Artykuł 2 tego rozporządzenia przewidywał:

„1. Kontrole administracyjne, środki i kary wprowadza się w takim zakresie, w jakim jest to konieczne dla zapewnienia właściwego stosowania prawa wspólnotowego. Muszą one być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające, w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony interesów finansowych Wspólnot.

[...]

3. W postanowieniach prawa wspólnotowego zostaną określone charakter oraz zakres środków administracyjnych i sankcji, jakie są niezbędne dla prawidłowego stosowania danych zasad, z uwzględnieniem charakteru i wagi nieprawidłowości, przyznanej lub uzyskanej korzyści oraz stopnia odpowiedzialności.

4. Z zastrzeżeniem stosowanego prawa wspólnotowego procedury dotyczące zastosowania wspólnotowych kontroli, środków i kar będą podlegały prawu państw członkowskich”.

- 15 Artykuł 4 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„Każda nieprawidłowość będzie pociągała za sobą z reguły cofnięcie bezprawnie uzyskanej korzyści:

– poprzez zobowiązanie do zapłaty lub zwrotu kwot pieniężnych należnych lub bezprawnie uzyskanych,

[...]”.

Rozporządzenie nr 70/2001

- 16 Zatytułowany „Inwestycja” art. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. [107 i 108 TFUE] w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. 2001, L 10, s. 33), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 r. (Dz.U. 2004, L 63, s. 22), (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 70/2001”) przewidywał:

„1. Pomoc przeznaczona na inwestycję w aktywa materialne i w wartości niematerialne i prawne wewnątrz i na zewnątrz Wspólnoty jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu art. [107 ust. 3 TFUE] i zostaje wyłączona z wymogu zgłoszenia określonego w art. [108 ust. 3 TFUE], jeżeli spełnia warunki określone w ust. 2–6.

[...]

3. W przypadku gdy inwestycja ma miejsce w obszarach lub sektorach kwalifikujących się do pomocy regionalnej w momencie udzielania pomocy, intensywność pomocy nie przekracza pułapu regionalnej pomocy inwestycyjnej określonej w planie zatwierdzonym przez Komisję dla każdego państwa członkowskiego o więcej niż:

- a) 10 punktów procentowych brutto na obszarach, których dotyczy art. [107 ust. 3 lit. c) TFUE], pod warunkiem że ogólna intensywność pomocy netto nie przekracza 30 %; lub
- b) 15 punktów procentowych brutto na obszarach, których dotyczy art. [107 ust. 3 lit. a) TFUE], pod warunkiem że ogólna intensywność pomocy netto nie przekracza 75 %.

Wyższe pułapy pomocy regionalnej stosuje się tylko wtedy, gdy pomoc jest przyznana pod warunkiem że inwestycja będzie utrzymana w regionie otrzymującym pomoc przez okres co najmniej pięciu lat, a wkład beneficjenta w jej finansowanie wynosi co najmniej 25 %.

4. Pułapy ustalone w ust. 2 i 3 stosują się do intensywności pomocy obliczonej albo jako odsetek uznanych kosztów inwestycji, albo jako odsetek kosztów płac roboczych zatrudnienia powstałego dzięki podjęciu inwestycji (pomoc dla tworzenia miejsc pracy) albo jako ich kombinacja, pod warunkiem że pomoc nie przekroczy najbardziej korzystnej kwoty będącej wynikiem zastosowania którejkolwiek metody obliczania.

[...]

6. W przypadkach gdy rozmiar pomocy jest obliczany na podstawie tworzonych miejsc pracy, kwota pomocy wyrażona jest jako odsetek kosztów płac roboczych w okresie dwóch lat, związanych z liczbą miejsc pracy utworzonych pod warunkami, że:

[...]

- c) zwiększenie zatrudnienia będzie utrzymane przez okres co najmniej pięciu lat”.

Rozporządzenie nr 438/2001

- 17 Artykuł 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 438/2001 z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 dotyczącego zarządzania i systemów kontroli pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych (Dz.U. 2001, L 63, s. 21) stanowił:

„Systemy zarządzania i kontroli zawierają procedury umożliwiające sprawdzenie dostarczania współfinansowanych towarów i usług oraz prawdziwość wnioskowanych wydatków, a także zapewniające zgodność z warunkami ustanowionymi we właściwej decyzji Komisji zgodnej z art. 28 [rozporządzenia nr 1260/1999] oraz z odpowiednimi [obowiązującymi] zasadami krajowymi i wspólnotowymi dotyczącymi w szczególności kwalifikowania wydatków do wsparcia z funduszy strukturalnych w ramach rozpatrywanej pomocy, zamówień publicznych, pomocy państwa (włącznie z zasadami dotyczącymi łączenia pomocy), ochrony środowiska i równości szans.

[...]”.

Prawo greckie

- 18 Zgodnie z art. 477 Astikos Kodikas (kodeksu cywilnego) (FEK A' 164/24.10.1984), „jeżeli w drodze umowy zawartej z wierzycielem przyrzeka się spłatę długu osoby trzeciej, dłużnik nie zostaje zwolniony, lecz powstaje dodatkowe zobowiązanie po stronie przyrzekającego, chyba że co innego wynika jasno z umowy”.

- 19 Artykuł 479 tego kodeksu stanowi:

„Jeżeli majątek lub przedsiębiorstwo zostały przeniesione w drodze umowy, nabywca jest odpowiedzialny względem wierzyciela za długi związane z majątkiem lub z przedsiębiorstwem do wysokości wartości przeniesionych elementów. Odpowiedzialność cedenta nadal istnieje. Umowa przewidująca inaczej, zawarta między kontrahentami na niekorzyść wierzycieli, jest nieważna w stosunku do tych ostatnich”.

- 20 Sąd odsyłający wskazuje, że „przedsiębiorstwo” w rozumieniu tego art. 479 oznacza przedmiot prawa składający się ze zbioru różnych niejednorodnych elementów, czyli rzeczy (ruchomych i nieruchomości), praw, dóbr niematerialnych (zarejestrowanej nazwy handlowej, znaku towarowego, znaków wyróżniających) oraz sytuacji i stosunków faktycznych wobec rynku (klientów, reputacji, położenia pomieszczeń, perspektyw i oczekiwań co do rozwoju), zaś zbiór ten tworzy organizację i jednostkę gospodarczą należącą do danego podmiotu.

- 21 Zdaniem tego sądu z art. 1–4 Proedrikó Diátagma 178/2002: Métra schetiká me tin prostasía ton dikaiomáton ton ergazoménon se períptosi metavívasis epicheiríseon, egkatakastáseon í tmimáton egkatakastáseon í epicheiríseon, se symmórfosi pros tin Odigía 98/50/EK tou Symvouliou (dekretu prezydenta nr 178/2002 w sprawie środków ochrony praw pracowniczych w przypadku przejścia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów zgodnie z dyrektywą Rady 98/50/WE) (FEK A' 162/12.7.2002) wynika, że przejście przedsiębiorstwa stanowi każde podjęcie i dalsze prowadzenie działalności gospodarczej przez osobę trzecią, jeżeli tożsamość danego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa zostaje zachowana. W takim przypadku zmiana osoby pracodawcy pociąga za sobą – niezależnie od podstawy prawnej i formy danego przeniesienia – wstąpienie z mocy prawa nowego pracodawcy w istniejące stosunki pracy i zwolnienie z odpowiedzialności byłego pracodawcy za okres następujący po tej zmianie. Niemniej, nawet po

takim przeniesieniu, ten ostatni pozostaje odpowiedzialny solidarnie wraz z nowym pracodawcą za zobowiązania wynikające z umowy lub ze stosunku pracy do chwili ich podjęcia przez następcę prawnego. Skutek ten występuje niezależnie od jakiegokolwiek zgody pracowników.

- 22 Artykuł 18 ust. 5 Koini Ypourgiki Apofasi 192249/EYS 4057 Rýthmisi themáton pou aforoún tin efarmogí dráseon ton kratikón enischýseon stous tomeís tis metapoísis kai tou tourismou sto plaísio ton dekatrion (13) Perifereiakón Epicheirisiakón Programmáton tou K.P.S 2000-2006 sýmfonta me to árthro 35 tou n. 3016/2002 [rozporządzenia międzyresortowego 192249/EYS 4057 regulującego kwestie dotyczące wdrażania działań z zakresu pomocy państwa w sektorach transformacji i turystyki w ramach trzynastu (13) Regionalnych Programów Operacyjnych CCS 2000-2006 zgodnie z art. 35 ustawy 3016/2002] (FEK B' 1079/19.08.2002) ministra gospodarki i finansów oraz ministra rozwoju (zwanego dalej „rozporządzeniem międzyresortowym”) przewiduje, że w przypadku przyznania pomocy finansowej na inwestycję beneficjent jest zobowiązany powstrzymać się od jakiegokolwiek przeniesienia składników majątku nieruchomości dotowanego przedsiębiorstwa przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu tej inwestycji.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 23 W dniu 10 maja 2004 r. spółka Gousios V. – Ntagkoumas G. AXE, obecnie Achilleion, złożyła do regionu Macedonia Zachodnia (Grecja) wniosek o objęcie jej inwestycji dotyczącej modernizacji hotelu położonego w gminie tego regionu programem pomocy mającym na celu wsparcie finansowe małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) owego regionu w sektorze turystyki. W dniu 27 stycznia 2005 r. sekretarz generalny regionu Macedonia Zachodnia postanowił włączyć tę inwestycję do tego programu pomocy.
- 24 Przedmiotem inwestycji była budowa, modernizacja i przebudowa obiektów budowlanych istniejącego hotelu oraz dostarczenie wyposażenia hotelowego i systemu oszczędzania energii. Przewidywano, że w wyniku realizacji projektu zostaną utworzone trzy nowe miejsca pracy.
- 25 Łączna kwota spornej inwestycji wynosiła 201 900 EUR, zaś kwota pomocy wynosiła 90 000 EUR. Początek kwalifikowalności wydatków związanych z tym projektem ustalono na dzień 10 maja 2004 r., a termin zakończenia owego projektu ustalono na 18 miesięcy od daty włączenia tej inwestycji do przedmiotowego programu pomocy.
- 26 W decyzji z dnia 8 czerwca 2006 r. o zakończeniu projektu stwierdzono, że wspomniana inwestycja została zakończona w okresie kwalifikowalności i że utworzono trzy nowe miejsca pracy.
- 27 W następstwie kontroli przeprowadzonej w roku 2009 stwierdzono, że przedmiotowy obiekt hotelowy został przeniesiony w dniu 9 listopada 2006 r. na Gousios Vaios – Monoprosopi EPE, w związku z czym przewidziane w art. 18 ust. 5 rozporządzenia międzyresortowego zobowiązanie do nieprzenoszenia składników majątku nieruchomości przedsiębiorstwa będącego beneficjentem pomocy przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu inwestycji, czyli w niniejszym przypadku do dnia 8 czerwca 2011 r., nie było przestrzegane.
- 28 W związku z tym w roku 2010 r. sekretarz stanu ds. gospodarki, konkurencji i żeglugi wydał decyzję, w której nałożył na skarżącą w postępowaniu głównym korektę finansową w kwocie 82 500 EUR, odpowiadającej 75 % środków z EFRR i 25 % środków krajowych. Celem tej decyzji

było odzyskanie pomocy po odliczeniu kwoty odpowiadającej okresowi pięciu miesięcy, w których skarżąca eksploatowała ten obiekt hotelowy zgodnie z zobowiązaniem, o którym mowa w poprzednim punkcie.

- 29 Elegktiko Synedrio (trybunał obrachunkowy, Grecja), do którego wniosła sprawę w pierwszej instancji skarżąca w postępowaniu głównym, orzekając w składzie izby, oddalił tę skargę wyrokiem, uznając, że korekta finansowa i odzyskanie pomocy będące przedmiotem tej samej decyzji są zgodne z prawem, ponieważ skarżąca w postępowaniu głównym nie przestrzegала wspomnianego zobowiązania oraz z tego względu, że w ten sposób naruszyła ona art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999 i art. 18 ust. 5 rozporządzenia międzyresortowego.
- 30 Skarżąca w postępowaniu głównym wniosła skargę kasacyjną od tego wyroku do sądu odsyłającego Elegktiko Synedrio (trybunału obrachunkowego), orzekającego tym razem w pełnym składzie.
- 31 W ramach tej skargi kasacyjnej twierdzi ona przede wszystkim, że w owym wyroku dokonano błędnej wykładni art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999, gdyż orzeczono w nim, iż przeniesienie przedmiotowego obiektu hotelowego stanowi automatyczną podstawę odzyskania wypłaconej pomocy, bez sprawdzenia, czy rozpatrywana operacja inwestycyjna rzeczywiście uległa znacznej modyfikacji w odniesieniu do warunków wykonania lub z powodu uzyskania nienależnej korzyści.
- 32 Następnie skarżąca w postępowaniu głównym podnosi, po pierwsze, że ów obiekt hotelowy został przeniesiony na spółkę kontrolowaną przez jednego z jej dwóch akcjonariuszy oraz że to przeniesienie było konieczne, aby zapewnić stabilność finansową owego obiektu. Po drugie, zgodnie z art. 479 kodeksu cywilnego, na podstawie którego w przypadku przeniesienia przedsiębiorstwa podmiot będący cedentem pozostaje odpowiedzialny za długi tego przedsiębiorstwa, skarżąca w postępowaniu głównym miała zapewnić, że długoterminowe zobowiązania zostaną dochowane przez spółkę będącą cesjonariuszem.
- 33 Wreszcie skarżąca w postępowaniu głównym powołuje się przed sądem odsyłającym na naruszenie jej swobody przedsiębiorczości i jej prawa własności, uzasadniając to tym, że korekta finansowa zarządzona w decyzji wymienionej w pkt 28 niniejszego wyroku nie powinna być zostać zastosowana, gdyż wszystkie długoterminowe zobowiązania zostały dochowane i cel przyświecający przyznanej pomocy został osiągnięty.
- 34 W tych okolicznościach Elegktiko Synedrio (trybunał obrachunkowy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
  - „1) Czy zgodnie z przepisami: i) art. 30 ust. 1, 3 i 4 rozporządzenia nr 1260/1999 oraz zasadą nr 1 [ppkt 1.10 załącznika do] rozporządzenia nr 1685/2000; ii) art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 70/2001; oraz iii) art. 38 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999, art. 4 rozporządzenia nr 438/2001, art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 448/2001, art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 2988/95, a także art. 14 rozporządzenia nr 659/1999 sprzedaż przedsiębiorstwa będącego beneficjentem wraz ze składnikami jego majątku nieruchomości stanowi automatycznie tak istotną zmianę warunków realizacji inwestycji współfinansowanej w tym przedsiębiorstwie, że uzasadnia ona sama w sobie przepis krajowy, taki jak przepis art. 18 ust. 5 rozporządzenia międzyresortowego [...], który przewiduje całkowity zakaz przenoszenia przez długi okres

nieruchomości przedsiębiorstwa, które otrzymało pomoc, pod rygorem całkowitego lub częściowego cofnięcia decyzji o przyznaniu pomocy oraz całkowitego lub częściowego zwrotu przyznanej pomocy publicznej?

- 2) Czy przepisy: i) art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999; ii) art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 70/2001 oraz pkt 4.12 wytycznych w sprawie pomocy regionalnej w odniesieniu do zasady trwałości małych i średnich przedsiębiorstw będących beneficjentami; iii) art. 38 i 39 rozporządzenia nr 1260/1999, art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 448/2001, art. 1 ust. 2, art. 2 i 4 rozporządzenia nr 2988/95 oraz art. 14 rozporządzenia nr 659/1999 należy interpretować w ten sposób, że sprzedaż składników majątku nieruchomościowego i samego przedsiębiorstwa będącego beneficjentem w kontekście porozumienia zawartego w ramach spółki między jej wspólnikami w celu zapewnienia jej rentowności nie prowadzi do znacznej modyfikacji operacji współfinansowania lub nienależnej korzyści dla jednej ze stron, a zatem nie stanowi nieprawidłowości lub podstawy do odzyskania pomocy, o ile warunki realizacji inwestycji nie uległy zmianie oraz przeniesienie podlega systemowi prawnemu, na podstawie którego cedent i nabywca są solidarnie odpowiedzialni za długi i zobowiązania istniejące w chwili przeniesienia?
- 3) Czy postanowienia art. 17, 52 i 53 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej [zwanej dalej »kartą praw podstawowych«] oraz zasada pewności prawa w związku z art. 1 [protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Paryżu w dniu 20 marca 1952 r. (zwanego dalej »pierwszym protokołem dodatkowym do EKPC«)] wymagają, aby środki służące korekcie finansowej i odzyskiwaniu pomocy, o których mowa w art. 38 [ust. 1] lit. h) i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999, art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 448/2001, art. 4 rozporządzenia nr 2988/95 i art. 14 rozporządzenia nr 659/1999, zachowały właściwą równowagę z prawem do ochrony »własności« beneficjenta pomocy, prowadząc do częściowego lub całkowitego zwolnienia beneficjenta, nawet w przypadku stwierdzenia znacznej modyfikacji dotowanej operacji lub nienależnej korzyści w wyniku przeniesienia przedsiębiorstwa?”.

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 35 Mimo że dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie została zakwestionowana przez żadnego z zainteresowanych, którzy złożyli uwagi na piśmie w niniejszej sprawie, należy przypomnieć, że w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r., *Epitropos tou Elegktikou Synedriou* (C-363/11, EU:C:2012:825), Trybunał, zwróciwszy między innymi uwagę na to, że postępowanie, w ramy którego wpisywał się wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym przedstawiony przez *Elegktiko Synedrio* (trybunał obrachunkowy), nie miało na celu wydania orzeczenia o charakterze sądowym, lecz sprawowanie kontroli a priori wydatków państwa, orzekł, że w takim kontekście *Elegktiko Synedrio* (trybunał obrachunkowy) nie stanowi sądu w rozumieniu art. 267 TFUE oraz że w związku z tym ów wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy uznać za niedopuszczalny.
- 36 Natomiast, jak wynika z rozpatrywanego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz z przepisów prawa greckiego wymienionych w tym wniosku, *Elegktiko Synedrio* (trybunał obrachunkowy) wykonuje w kontekście, który doprowadził do wystąpienia z tym wnioskiem, funkcję sądowniczą i stanowi zatem sąd w rozumieniu art. 267 TFUE.

- 37 W tych okolicznościach przedmiotowy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

- 38 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że poprzez pytania pierwsze i drugie sąd odsyłający zwraca się do Trybunału w szczególności o dokonanie wykładni art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 448/2001, art. 1 ust. 2 oraz art. 2 i 4 rozporządzenia nr 2988/95, art. 14 rozporządzenia nr 659/1999, jak również pkt 4.12 wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej, lecz z naruszeniem art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem nie przedstawia z wymaganą jasnością powodów, które skłoniły go do zadania sobie pytania na temat wykładni tych przepisów, ani związku, jaki dostrzega między tymi przepisami a przepisami krajowymi mającymi zastosowanie w postępowaniu głównym, w związku z czym nie należy dokonywać wykładni wspomnianych przepisów.
- 39 W tych okolicznościach należy uznać, że poprzez te pytania sąd odsyłający chciałby zasadniczo ustalić, czy art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999 należy interpretować w ten sposób, że po pierwsze, przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z funduszy strukturalnych Unii stanowi samo w sobie „znaczną modyfikację” w rozumieniu tego przepisu, a po drugie, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nakłada na beneficjenta dotacji wypłaconej w związku z tą operacją inwestycyjną obowiązek nieprzenoszenia, bez wyjątku, przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu rozpatrywanej inwestycji obiektu będącego przedmiotem tej operacji, pod rygorem korekty finansowej wiążącej się z całkowitym lub częściowym odzyskaniem dotacji. Ów sąd chciałby się również dowiedzieć, czy art. 38 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999, zasada nr 1 wyrażona w ppkt 1.10 załącznika do rozporządzenia nr 1685/2000, art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 70/2001 oraz art. 4 rozporządzenia nr 438/2001 mogą mieć wpływ na odpowiedź udzieloną na owe pytania.

W przedmiocie możliwości zastosowania art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999

- 40 W art. 30 ust. 4 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1260/1999 została ustanowiona zasada zwana „zasadą trwałości”, zgodnie z którą działanie zachowuje wkład z funduszy strukturalnych jedynie wówczas, gdy nie podlega ono „znacznym modyfikacjom” w okresie pięciu lat od wydania decyzji przez właściwy organ krajowy lub instytucję zarządzającą w sprawie wkładu z tych funduszy.
- 41 Przed sądem odsyłającym strony spierają się w szczególności w kwestii tego, czy przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z EFRR stanowi „znaczną modyfikację” w rozumieniu tego przepisu.
- 42 W tym względzie należy przypomnieć, że dokonywanie konkretnej kwalifikacji prawnej modyfikacji, będącej przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, wynikającej z tego przeniesienia nie należy do właściwości Trybunału. Taka ocena należy bowiem do wyłącznej kompetencji sądu krajowego, gdyż rola Trybunału sprowadza się do dokonania na użytek tego sądu wykładni prawa Unii, użytecznej celem wydania orzeczenia, które sąd ten ma obowiązek

wydać w zawisłej przed nim sprawie. Trybunał może jednak określić istotne elementy, którymi może kierować się dokonujący oceny sąd odsyłający (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 43 Aby uznać, że dana modyfikacja wchodzi w zakres zastosowania art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999, należy przede wszystkim upewnić się, że artykuł ten ma zastosowanie do poddanego tej zmianie działania, i, jeśli tak jest, przeanalizować następnie to, czy modyfikacja ta spełnia dwa kumulatywne warunki określone we wspomnianym art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) i b) (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 20).
- 44 Analizując te warunki, należy w pierwszej kolejności sprawdzić, czy sporna modyfikacja spełnia warunek określony w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia nr 1260/1999, w którym ustanowiono wymóg, aby modyfikacja ta wynikała albo ze zmiany charakteru własności danej pozycji infrastruktury, albo zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej. Przy sprawdzaniu tego, czy warunek ten został spełniony, należy bowiem ocenić leżące u podstaw spornej modyfikacji czynniki stanowiące jej przyczynę (wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 21).
- 45 W drugiej kolejności należy zbadać, czy do danej modyfikacji znajduje zastosowanie jeden z dwóch określonych w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) tego rozporządzenia przypadków, a mianowicie wywieranie wpływu na charakter lub warunki wdrożenia danego działania lub przysporzenie przedsiębiorstwu czy też podmiotowi prawa publicznego nienależnych korzyści, przy czym oba te przypadki dotyczą skutków przedmiotowej modyfikacji (wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 22).
- 46 W trzeciej kolejności, po przeanalizowaniu warunków określonych w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) i b) rozporządzenia nr 1260/1999, należy sprawdzić, czy sporna modyfikacja jest znaczna (wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 23).
- 47 W niniejszym przypadku, jako że nie jest kwestionowana okoliczność, iż współfinansowana operacja inwestycyjna będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym wchodzi w zakres stosowania art. 30 rozporządzenia nr 1260/1999, do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, po pierwsze, czy dana modyfikacja spełnia warunki określone w tym art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. b).
- 48 W tym względzie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wynika, że doszło do zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej. Wręcz przeciwnie, wynika z niego, że po jego przeniesieniu obiekt hotelowy będący przedmiotem tej operacji nadal był używany do tej samej działalności co działalność przewidziana we wniosku o dotację.
- 49 W odniesieniu do kwestii, czy miała miejsce zmiana charakteru własności danej pozycji infrastruktury, należy zauważyć, że beneficjent rozpatrywanej dotacji przeniósł własność tego obiektu hotelowego, jako pozycję infrastruktury w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia nr 1260/1999, na spółkę należącą do jednego z jego akcjonariuszy.
- 50 W tym względzie okoliczność, że własność takiej pozycji infrastruktury uległa zmianie, nie oznacza, że można automatycznie uznać, iż zmiana ta wpływa na sam charakter własności tej pozycji infrastruktury. Do sądu odsyłającego będzie zatem należało sprawdzenie, na podstawie szczegółowego badania, czy mimo przeniesienia własności charakter tej własności uległ zmianie

czy też nie. Zważywszy na sformułowanie drugiego pytania prejudycjalnego taka zmiana mogłaby bowiem nie mieć miejsca w przypadku umowy w sprawie wewnętrznego przeniesienia na spółkę, w ramach którego cedent i cesjonariusz są solidarnie odpowiedzialni za długi i zobowiązania istniejące w chwili przeniesienia.

- 51 Na wypadek gdyby sąd odsyłający doszedł do wniosku, że warunek określony w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia nr 1260/1999 jest spełniony w postępowaniu głównym, będzie do niego należało, po drugie – w ramach sprawdzenia kwestii, czy rozpatrywana modyfikacja wchodzi w zakres jednego z przypadków określonych w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) tego rozporządzenia, gdyż wpływa na charakter lub warunki wykonania przedmiotowej operacji inwestycyjnej lub przysparza przedsiębiorstwu lub podmiotowi prawa publicznego nienależnej korzyści – zbadanie skutków tej modyfikacji.
- 52 Z jednej strony, jeśli chodzi o warunek dotyczący charakteru i warunków realizacji rozpatrywanej operacji inwestycyjnej, należy uwzględnić cel środka, w ramach którego operacja ta została sfinansowana (wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 54), jakim tu jest wsparcie finansowe MŚP z regionu Macedonia Zachodnia w sektorze turystyki. Taki cel występuje wśród priorytetowych i bardziej ogólnych celów funduszy strukturalnych oraz bardziej szczegółowych celów EFRR.
- 53 Zgodnie z motywem 4 rozporządzenia nr 1260/1999 pomoc z funduszy strukturalnych odpowiada celom priorytetowym, jakimi są: rozwój i dostosowanie strukturalne regionów opóźnionych w rozwoju, przekształcenia ekonomiczne i społeczne oraz zmiana profilu polityki społecznej na obszarach stojących w obliczu trudności strukturalnych oraz dostosowanie i modernizacja polityki i systemów edukacyjnych, szkoleniowych i zatrudnienia. Ponadto zgodnie z motywem 6 tego rozporządzenia „rozwój turystyki [przyczynia] się do gospodarczego i społecznego wzrostu atrakcyjności regionów, o tyle, o ile [zachęca] do tworzenia zrównoważonego zatrudnienia”.
- 54 W szczególności zgodnie z motywem 7 owego rozporządzenia EFRR przyczynia się przede wszystkim do osiągnięcia celu polegającego na wspieraniu rozwoju i dostosowania strukturalnego regionów opóźnionych w rozwoju oraz gospodarczego i społecznego przekształcenia regionów stojących w obliczu trudności strukturalnych.
- 55 W zakresie, w jakim – z zastrzeżeniem, że Macedonię Zachodnią można uznać za region opóźniony w rozwoju lub za region stojący w obliczu trudności strukturalnych, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego – dotacja rozpatrywana w postępowaniu głównym wpisywała się w cel rozwoju regionu Macedonia Zachodnia, wsparcia finansowego MŚP z tego regionu i rozwoju sektora turystyki, okoliczność, iż podmiot odpowiedzialny za ten projekt, a mianowicie skarżąca w postępowaniu głównym, został zastąpiony przez spółkę będącą cesjonariuszem, a mianowicie Gousios Vaios – Monoprosopi EPE, nie oznacza sama w sobie, że ten cel nie został osiągnięty, a zatem, że miała miejsce modyfikacja charakteru lub warunków realizacji współfinansowanej operacji inwestycyjnej będącej przedmiotem sporu w postępowaniu głównym (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 56).
- 56 Sam fakt, że obiekt będący przedmiotem tej operacji został przeniesiony, nie pozwala zatem dojść do wniosku, że doszło do modyfikacji charakteru lub warunków realizacji owej operacji inwestycyjnej w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia nr 1260/1999 (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 57).

- 57 Do sądu odsyłającego należy zatem sprawdzenie, czy przeniesienie będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym doprowadziło do modyfikacji charakteru lub warunków realizacji operacji współfinansowanej przez EFR w świetle celu przyświecającego dotacji, przypomnianego w pkt 52 niniejszego wyroku.
- 58 Z drugiej strony, jeśli chodzi o inny warunek przewidziany tytułem alternatywy w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia nr 1260/1999, należy zauważyć, że warunek ten wiąże się ze sprawdzeniem, czy modyfikacja danej operacji przysparza nienależnej korzyści przedsiębiorstwu lub podmiotowi prawa publicznego.
- 59 W przypadku takim jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym ze wspomnianego warunku wynika, że trwałość współfinansowanej operacji inwestycyjnej wymaga, by nie doszło do przysporzenia nienależnej korzyści ani cedentowi, ani cesjonariuszowi. Utworzenie takiej korzyści bądź na rzecz właściciela, który przeniósł dany obiekt hotelowy, bądź na rzecz spółki będącej cesjonariuszem, może bowiem stanowić modyfikację rozpatrywanej operacji w rozumieniu tego przepisu (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 59).
- 60 Jednakże pomimo wystąpienia okoliczności wskazujących na pierwszy rzut oka na istnienie nienależnej korzyści beneficjent dotacji musi mieć możliwość wykazania, że przeniesienie obiektu będącego przedmiotem dotowanej operacji nie wiązało się z przyznaniem takiej korzyści ani jemu samemu, ani tej spółce (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 60).
- 61 Trybunał orzekł, że w przypadku gdy właściwy organ krajowy jest zobowiązany do zbadania, czy przedsiębiorstwu lub podmiotowi prawa publicznego przyznano nienależną korzyść, powinien on koniecznie ustalić, na czym konkretnie polega ta korzyść (zob. podobnie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 66).
- 62 W niniejszym przypadku do sądu odsyłającego należy uwzględnienie, w stosownym wypadku, konkretnych i rzeczywistych skutków przeniesienia, wpływu tego przeniesienia na rozpatrywaną dotację, istnienia i charakteru świadczenia wzajemnego ustalonego za przeniesienie przedmiotowego obiektu hotelowego oraz wszystkich istotnych okoliczności pozwalających ocenić, czy to przeniesienie przysporzyło korzyści cedentowi lub cesjonariuszowi. W tych ramach może zostać również uwzględniona okoliczność, że zgodnie z prawem greckim cedent i cesjonariusz są solidarnie odpowiedzialni za długi i zobowiązania istniejące w chwili wspomnianego przeniesienia.
- 63 Należy dodać, że jeśli chodzi o beneficjenta dotacji, istnienie i zakres takiej korzyści należy oceniać w świetle ewentualnej różnicy między korzyściami pieniężnymi lub innymi, które ten beneficjent powinien czerpać z operacji takiej jak pierwotnie planowana, a korzyściami, jakie czerpie w następstwie przeniesienia obiektu będącego przedmiotem tej operacji (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 61).
- 64 Jeśli chodzi o spółkę będącą cesjonariuszem, należy zauważyć, że to przeniesienie może jej przysporzyć nienależnej korzyści, w sytuacji gdy pobiera ona – czego nie można obiektywnie wyjaśnić okolicznościami niniejszej sprawy – dochody wyższe od dochodów, które pobierał beneficjent dotacji do daty przeniesienia. Nienależną korzyść można także stwierdzić, gdy

- świadczenie wzajemne, jakie spółka będąca cesjonariuszem wykonała w zamian za to przeniesienie, nie zostało ustalone na warunkach rynkowych (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., *Järvelaev*, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 62).
- 65 Po trzecie, w przypadku gdyby sąd odsyłający doszedł do wniosku, że oba kumulatywne warunki wskazane w pkt 43 niniejszego wyroku są spełnione, będzie do niego należało sprawdzenie, czy sporna modyfikacja jest „znaczna” w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1260/1999, a mianowicie, czy jest ona modyfikacją na pewną skalę (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 35).
- 66 Przede wszystkim w odniesieniu do kwestii, czy zmiana charakteru własności danej pozycji infrastruktury w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia nr 1260/1999 jest na taką skalę, należy uznać, że w przypadku takiego przeniesienia jak to będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym nie można mówić o znacznej modyfikacji, jeżeli cesjonariusz – jako nowy właściciel danej pozycji infrastruktury – pozostaje zobowiązany na podstawie postanowień umowy w sprawie przeniesienia obiektu hotelowego lub mających zastosowanie przepisów prawnych do dalszej eksploatacji tej pozycji infrastruktury zgodnie z, po pierwsze, szczegółowymi zasadami i warunkami związanymi z przedmiotową dotacją, a po drugie, celem realizowanym w chwili przyznania tej dotacji, jeżeli ponadto ze szczegółowego badania wynika, że zmiana charakteru własności owej pozycji infrastruktury, obiektywnie rzecz biorąc, nie została dokonana w celu obejścia przepisów dotyczących wkładu z funduszy, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego.
- 67 Następnie, jeśli chodzi o kwestię, czy modyfikacja wpływająca na charakter lub warunki wykonania danej operacji w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia nr 1260/1999 jest znaczna, należy zauważyć, że zgodnie z motywem 41 tego rozporządzenia całość lub część pomocy z jednego z funduszy strukturalnych powinna pozostać przypisana do działania jedynie w przypadku, gdy jej charakter lub warunki wykonywania nie podlegają znacznym modyfikacjom, które mogłyby spowodować odejście wspieranej operacji od jej pierwotnych celów. Tak więc w sytuacji, gdy dana modyfikacja spełnia określony w art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia nr 1260/1999 warunek ze względu na to, że wywiera ona wpływ na charakter lub warunki wdrożenia danego działania, może ona zostać uznana za „znaczna modyfikację” w rozumieniu tego art. 30 ust. 4 jedynie wówczas, gdy zmniejsza znacznie możliwość zrealizowania za pomocą tego działania przypisanego mu celu (wyrok z dnia 14 listopada 2013 r., *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, pkt 36, 37).
- 68 Wobec tego w ramach badania, które sąd odsyłający powinien przeprowadzić w tym względzie, należy sprawdzić, czy daną spółkę będącą cesjonariuszem można uznać za MŚP. Jeżeli bowiem elementy akt sprawy, w szczególności okoliczność, że chodzi o jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, niewątpliwie zawierają wskazówki w tym względzie, należy zapewnić, aby dana dotacja przyczyniła się między innymi do osiągnięcia celu w postaci wsparcia finansowego MŚP.
- 69 Jeżeli po takim sprawdzeniu okaże się, że spółki tej nie można uznać za MŚP oraz że zdolność danej operacji do osiągnięcia tego celu jest ograniczona, wręcz nieistniejąca, sąd odsyłający może stwierdzić znaczną modyfikację wpływającą na charakter lub warunki wykonania tej operacji.
- 70 Wreszcie, jeśli chodzi o kwestię, czy modyfikacja przysparzająca nienależnej korzyści przedsiębiorstwu lub podmiotowi prawa publicznego w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia nr 1260/1999 jest znaczna, należy doprecyzować, jak zostało to wskazane

w pkt 65 niniejszego wyroku, że dana modyfikacja przysparzająca nienależnej korzyści musi być modyfikacją na pewną skalę, aby wchodziła w zakres stosowania art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999, co wyklucza nienależne korzyści, których znaczenie lub kwota są znikome lub nieistotne.

- 71 Wynika stąd, że do sądu odsyłającego będzie należało dokonanie oceny w świetle całości istotnych okoliczności i z uwzględnieniem elementów przedstawionych w pkt 47–70 niniejszego wyroku, czy przeniesienie obiektu będącego przedmiotem współfinansowanej operacji inwestycyjnej, będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym stanowi „znaczną modyfikację” w rozumieniu art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999.

W przedmiocie wymogów wynikających z zasady trwałości przewidzianej w art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999

- 72 Zgodnie z art. 30 ust. 3 rozporządzenia nr 1260/1999 do wydatków kwalifikujących się stosuje się właściwe przepisy krajowe, chyba że w razie konieczności Komisja ustali wspólne reguły kwalifikowania się wydatków w ramach przepisów wykonawczych do tego art. 30.
- 73 Ponadto zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1260/1999 działania finansowane przez fundusze strukturalne muszą być zgodne z postanowieniami traktatu FUE i z aktami przyjętymi na podstawie tego traktatu.
- 74 Otóż rozporządzenie nr 1260/1999, ustalając w wyczerpujący sposób w art. 30 ust. 4 wymogi dotyczące trwałości współfinansowanych operacji, powoduje, że kwestia ta nie podlega prawu krajowemu (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 79).
- 75 W niniejszym przypadku zgodnie z art. 18 ust. 5 rozporządzenia międzyresortowego w wypadku przyznania pomocy finansowej na inwestycję beneficjent tej pomocy jest zobowiązany powstrzymać się od jakiegokolwiek przeniesienia składników majątku nieruchomości dotowanego przedsiębiorstwa przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu tej inwestycji. Wynika stąd, że w przypadku przeniesienia przez beneficjenta takiej pomocy obiektu będącego przedmiotem współfinansowanej operacji inwestycyjnej, dokonanego w okresie pięciu lat od momentu wydania decyzji o zakończeniu tej inwestycji, systematycznie ma miejsce korekta finansowa.
- 76 Należy stwierdzić, że takie uregulowanie krajowe jest niezgodne z art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999 w wykładni dokonanej przez Trybunał.
- 77 Wbrew temu, co wskazano w pkt 60 niniejszego wyroku, to uregulowanie krajowe nie pozwala beneficjentowi dotacji wykazać – w przypadku przeniesienia obiektu będącego przedmiotem współfinansowanej operacji inwestycyjnej – że jeden z obu warunków wymienionych w tym art. 30 ust. 4 akapit pierwszy lit. a) i b), a wręcz oba warunki nie są spełnione oraz że dana modyfikacja operacji nie jest modyfikacją na skalę wystarczającą do tego, aby można ją uznać za „znaczną” w rozumieniu tego przepisu.
- 78 Ponadto w odniesieniu do okresu, w którym – w przypadku takim jak ten będący przedmiotem sporu w postępowaniu głównym – zostaje narzucona trwałość operacji, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 30 ust. 4 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1260/1999 dana operacja zachowuje wkład z funduszy strukturalnych, jeżeli nie ulegnie znacznej modyfikacji w okresie pięciu lat od

wydania decyzji przez właściwy organ krajowy lub instytucję zarządzającą w sprawie wkładu z tych funduszy. Otóż zazwyczaj termin ten upływa wcześniej niż termin przewidziany w uregulowaniu krajowym, które nakłada na beneficjenta dotacji obowiązek powstrzymywania się od jakiegokolwiek przeniesienia składników majątku nieruchomości dotowanego przedsiębiorstwa przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu danej inwestycji (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, pkt 81).

- 79 Wynika stąd, że art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999 stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nakłada na beneficjenta dotacji wypłaconej w związku z operacją inwestycyjną współfinansowaną z funduszy strukturalnych Unii obowiązek nieprzenoszenia, bez wyjątku, przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu tej inwestycji obiektu będącego przedmiotem tej operacji, pod rygorem korekty finansowej.
- 80 Powyższego wniosku nie podważają art. 38 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999, zasada nr 1 wyrażona w ppkt 1.10 załącznika do rozporządzenia nr 1685/2000, art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 70/2001 bądź art. 4 rozporządzenia nr 438/2001.
- 81 Po pierwsze, zgodnie z art. 38 ust. 1 lit. e) i h) rozporządzenia nr 1260/1999 dane państwo członkowskie musi sprawdzić, czy modyfikacja, która pozostaje poza zakresem stosowania art. 30 ust. 4 tego rozporządzenia i której nie należy zatem oceniać w świetle tego ostatniego przepisu, nie stanowi nieprawidłowości w rozumieniu art. 38 i 39 owego rozporządzenia, w odniesieniu do której będzie należało następnie dokonać koniecznych korekt finansowych (zob. podobnie wyrok z dnia 3 września 2014 r., Baltlanta, C-410/13, EU:C:2014:2134, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo). Te art. 38 i 39 nie znajdują zatem co do zasady zastosowania w sytuacji wchodzącej w zakres stosowania tego art. 30 ust. 4 akapit pierwszy, charakteryzującej się brakiem „znaczej modyfikacji” danej operacji.
- 82 Po drugie, zasada nr 1 wyrażona w ppkt 1.10 załącznika do rozporządzenia nr 1685/2000 ograniczała się do zezwolenia państwom członkowskim na stosowanie bardziej restrykcyjnych przepisów krajowych w celu ustalenia kwoty wydatków kwalifikowalnych, nie upoważniając ich jednak do odejścia od wymogów trwałości przewidzianych w art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999.
- 83 Po trzecie, zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 70/2001, aby dana inwestycja mogła korzystać z wyższych pułapów pomocy regionalnej i być nadal zwolniona z obowiązku zgłoszenia, musi być ona utrzymana w regionie otrzymującym pomoc przez okres co najmniej pięciu lat. Należy stwierdzić, że przepisu tego nie można zastosować do sporu w postępowaniu głównym oraz że w każdym wypadku nie stoi on na przeszkodzie przeniesieniu składników majątku nieruchomości dotowanego przedsiębiorstwa na inne przedsiębiorstwo, pod warunkiem że dana inwestycja będzie utrzymana w regionie beneficjenta danej dotacji.
- 84 Po czwarte, należy zauważyć, że art. 4 rozporządzenia nr 438/2001, na podstawie którego państwa członkowskie mogą przyjmować procedury w celu sprawdzenia między innymi prawdziwości wydatków zgłoszonych w ramach danej pomocy z funduszy strukturalnych, nie pozwala państwom członkowskim ustanawiać nowych warunków w odniesieniu do zasad dotyczących trwałości operacji.

85 W świetle powyższego na pytania pierwsze i drugie należy odpowiedzieć, że art. 30 ust. 4 rozporządzenia nr 1260/1999 należy interpretować w ten sposób, że:

- przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z funduszy strukturalnych Unii może stanowić „znaczną modyfikację” tej operacji w rozumieniu tego przepisu, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności faktycznych i prawnych w świetle warunków określonych w owym przepisie;
- stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nakłada na beneficjenta dotacji wypłaconej w związku z operacją inwestycyjną współfinansowaną z funduszy strukturalnych Unii obowiązek nieprzenoszenia, bez wyjątku, przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu tej inwestycji obiektu będącego przedmiotem tej operacji, pod rygorem korekty finansowej wiążącej się z całkowitym lub częściowym odzyskaniem tej dotacji.

W przedmiocie pytania trzeciego

86 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający zwraca się do Trybunału w szczególności o dokonanie wykładni art. 38 ust. 1 lit. h) rozporządzenia nr 1260/1999, art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 448/2001, art. 4 rozporządzenia nr 2988/95, art. 14 rozporządzenia nr 659/1999 i zasady pewności prawa, lecz z naruszeniem art. 94 lit. c) regulaminu postępowania nie przedstawia z wymaganą jasnością powodów, które skłoniły ten sąd do zadania sobie pytania na temat wykładni tych przepisów i tej zasady, ani związku, jaki dostrzega między wspomnianymi przepisami i wspomnianą zasadą a przepisami krajowymi mającymi zastosowanie w postępowaniu głównym, w związku z czym nie należy dokonywać wykładni wspomnianych przepisów i wspomnianej zasady.

87 W tych okolicznościach należy uznać, że poprzez to pytanie ów sąd zastanawia się zasadniczo, czy art. 30 ust. 4 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999 w związku z art. 17 i art. 52 ust. 1 karty praw podstawowych należy interpretować w ten sposób, że nie dokonuje się korekt finansowych przewidzianych w tym art. 39 ust. 1, gdy przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z funduszy strukturalnych Unii stanowi znaczną modyfikację tej operacji w rozumieniu tego art. 30 ust. 4. Wspomniany sąd chciałby się również dowiedzieć, jaki jest poziom ochrony zapewniony przez prawo własności uznane w art. 17 karty praw podstawowych w związku z art. 52 ust. 2 i 3 oraz art. 53 karty praw podstawowych, jak również w związku z art. 1 pierwszego protokołu dodatkowego do EKPC.

88 Zgodnie z art. 30 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia nr 1260/1999 państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich znacznych modyfikacjach współfinansowanej operacji w rozumieniu tego art. 30 ust. 4 akapit pierwszy, zaś taka modyfikacja wiąże się z zastosowaniem art. 39 tego regulaminu.

89 Zgodnie z art. 39 ust. 1 w związku ze wspomnianym art. 30 ust. 4 akapit drugi do państw członkowskich należy ściganie nieprawidłowości i podejmowanie działań, gdy zostanie stwierdzona taka znaczna modyfikacja, oraz dokonywanie koniecznych korekt finansowych przewidzianych w rzeczonym art. 39 ust. 1.

- 90 Wynika stąd, że w przypadku gdy stwierdzą one znaczną modyfikację w rozumieniu art. 30 ust. 4 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1260/1999 współfinansowanej operacji w terminie wskazanym w tym przepisie, na podstawie art. 39 ust. 1 tego rozporządzenia państwa członkowskie są zobowiązane – tytułem korekty finansowej – do anulowania całości lub części wkładu Wspólnoty, a zatem w stosownym wypadku – do całkowitego lub częściowego odzyskania przyznanej dotacji.
- 91 Jeśli chodzi o beneficjenta, spoczywający na nim obowiązek zwrotu tej dotacji nie może być utożsamiany z naruszeniem prawa własności, uznanego w art. 17 karty praw podstawowych.
- 92 Z art. 30 ust. 4 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999 jednoznacznie wynika bowiem, że taki zwrot ma miejsce w przypadku znacznej modyfikacji dotowanej operacji, wynikającej z nieprzestrzegania wymogu trwałości tej operacji, która stanowi warunek kwalifikowalności owej operacji.
- 93 W związku z tym beneficjent, na którym ciąży obowiązek zwrotu nienależnie przyznanej dotacji, będący po prostu konsekwencją niespełnienia warunków kwalifikowalności danej dotowanej operacji, nie może powoływać się na ochronę przyznaną w art. 17 karty praw podstawowych (zob. analogicznie wyrok z dnia 26 maja 2016 r., Ezernieki, C-273/15, EU:C:2016:364, pkt 49).
- 94 Zważywszy, że w niniejszym przypadku nie wchodzi w grę ograniczenie wykonywania prawa własności uznanego w art. 17 karty praw podstawowych, nie należy analizować takiego obowiązku ani zakresu tego obowiązku w świetle art. 52 i 53 karty praw podstawowych oraz art. 1 pierwszego protokołu dodatkowego do EKPC.
- 95 W świetle powyższego na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że art. 30 ust. 4 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999 w związku z art. 17 karty praw podstawowych należy interpretować w ten sposób, że należy dokonać korekt finansowych przewidzianych w tym art. 39 ust. 1, gdy przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z funduszy strukturalnych Unii stanowi znaczną modyfikację tej operacji w rozumieniu tego art. 30 ust. 4.

W przedmiocie kosztów

- 96 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 30 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych

należy interpretować w ten sposób, że:

- **przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej może stanowić „znaczną modyfikację” tej operacji w rozumieniu tego przepisu, czego sprawdzenie**

należy do sądu odsyłającego z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności faktycznych i prawnych w świetle warunków określonych w owym przepisie;

- **stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nakłada na beneficjenta dotacji wypłaconej w związku z operacją inwestycyjną współfinansowaną z funduszy strukturalnych Unii obowiązek nieprzenoszenia, bez wyjątku, przez okres pięciu lat od wydania decyzji o zakończeniu tej inwestycji obiektu będącego przedmiotem tej operacji, pod rygorem korekty finansowej wiążącej się z całkowitym lub częściowym odzyskaniem tej dotacji.**

2) Artykuł 30 ust. 4 i art. 39 ust. 1 rozporządzenia nr 1260/1999 w związku z art. 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

należy interpretować w ten sposób, że:

należy dokonać korekt finansowych przewidzianych w tym art. 39 ust. 1, gdy przeniesienie obiektu będącego przedmiotem operacji inwestycyjnej współfinansowanej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanowi znaczną modyfikację tej operacji w rozumieniu tego art. 30 ust. 4.

Podpisy